

МІСЬКИЙ ТУРИЗМ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Худавердієва В.А., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0100-5079>

Андреева А.Р., Залогін Є.Д., здобувачі вищої освіти,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Туризм має значний вплив на розвиток та економіку багатьох великих міст світу, змінюючи міські ландшафти, організацію. Експерти Організації Об'єднаних Націй прогнозують, що до 2050 року 70 % населення світу буде урбанізовано і відповідно подорожувати буде до інших відмінних від свого постійного місця проживання міст – тобто в інші міста [1]. Міста на туристичному ринку виступають як окремі об'єкти туристичного попиту, тому традиційно популярним є міський туризм.

Міста і метрополії в усьому світі є центрами тяжіння людей, подій, фінансових та інших ресурсів. Міста притягують до себе людей розвитком цивілізації, системою освіти, робочими місцями, економічним зростанням і потоком інформації. При цьому, важливо усвідомлювати, що сталий розвиток будь-якого регіону, можливий лише при дотриманні економічного, соціального та екологічного балансу і рівномірного територіального розподілу населення регіонах. А це передбачає гармонійний розвиток великих метрополій і сусідніх з ними невеликих міст та сіл з правильним кількісним розподілом населення в них і турботою про навколишнє середовище. За даними Організації Об'єднаних Націй 55 % населення світу вже проживає в містах, а до 2030-го року очікується, що ця частка досягне 60 %, а до 2050-го – 70 % [2].

Експерти Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) відносять до міського туризму поїздки, якщо метою подорожей туристів є міста або місця з великою густотою населення [1]. Тривалість таких поїздок як правило коротка (від одного до трьох днів), тому міський туризм тісно пов'язаний з ринком короткострокових турів. Міський туризм – комплексний вид туризму, що базується на культурно-історичній та архітектурній спадщині міст, їхніх кліматичних та природних особливостях (які визначають можливості міст з лікувально-оздоровчого та рекреаційного туризму), високому рівні розвитку та глибокій диверсифікації суспільно-економічного життя та пропозиції суспільних та комерційних товарів та послуг [2].

У багатьох наукових дослідженнях з проблематики видів туризму, автори розглядають поняття «сільський» та «міський» туризм. У британському словнику з подорожей, туризму та гостинності С.Медліка (1993) під «міським туризмом (urbantourism) розуміють подорожі та візити з фокусом на міські напрямки. Швидко зростаюча форма туризму, метою якої є відвідання історичних та культурних пам'яток, а також шопінг та ділові поїздки» [3].

У словнику німецького дослідника Хартмута Лезера (1997 р.) міський туризм визначається як «короткострокове (зазвичай 1-4 дні) відвідування міста з наступних причин: а) інтерес до історії або культури; б) участь у подієвих заходах; в) придбання різноманітних товарів. Часто така подорож здійснюється у формі екскурсії на вихідних та може відбуватися як індивідуально, так і у групі; як організовано (через туристичні фірми та з екскурсоводами), так і самодіяльно» [4].

Необхідно відмітити, що правомірним є зауваження дослідника О.В. Гладкого, про те, що міський туризм має вужчу направленість та спрямований на задоволення переважно культурно-пізнавальних потреб туристів, пов'язаних із загальним універсально-комплексним ознайомленням із містом, його архітектурною та просторовою конфігурацією, планувальною структурою, історичною, етнічною та культурно-релігійною спадщиною. Дослідники Ганич О., Гаталяк О. розглядають туризм у містах (урбо-туризм) як вид спеціалізованого туризму з культурно-пізнавальною, розважальною, діловою, лікувально-оздоровчою метою, що ґрунтується на комплексному використанні ресурсів міста [5, с. 53].

Міський туризм акумулює властивості різних видів туризму і залежно від цілей може характеризуватися як:

- відвідування міст з метою шопінг-туризму;
- відвідування виставок або офіційних заходів;
- як туристський маршрут з метою огляду визначних пам'яток;
- ділові поїздки або відрядження;
- туризм з лікувально-оздоровчою метою;
- паломництво і ін.

В цілому в залежності від туристської спеціалізації розрізняють наступні види міських туристських центрів: центри культурно-пізнавального туризму, центри ділового туризму, центри туризму, міста-курорти, лікувальні центри і центри паломництва. Багато міст, головним чином великі, і мегаполіси є поліфункціональними. З точки зору організації існує два різновиди міських турів: стаціонарні тури – з перебуванням туристів в одному місті, туристському центрі; маршрутні

тури – відвідання кількох міст і центрів пам'яток, вибудоване у вигляді маршруту подорожі. При організації маршрутних турів розробляється спеціальний графік відвідування запланованих пунктів. На місто або туристський центр виділяється від 1 до 3 днів в залежності від величини туристського центру і обсягу пам'яток. Найбільша кількість днів виділяється тільки на найбільші туристичні центри – столичні міста, такі як Париж, Рим, Лондон, Київ.

Можна констатувати, що розвиток міського туризму в регіоні сприяє розвитку суміжних галузей, що, у свою чергу, дає можливість витягнути мультиплікативний ефект, зокрема (табл. 1)[5]:

- сприяє розвитку і збільшенню завантаження засобів розміщення;
- впливає на вдосконалення міської інфраструктури;
- доходи, залучені за рахунок туризму, реалізують на розвиток міського господарства;
- впливає на соціальне життя регіону;
- оптимізує екологічну обстановку і режим природокористування;
- створює вторинний попит на продукти, послуги і т.д.

Таблиця 1

Елементи різних видів туризму в рамках міського туризму

Види туризму	Характеристика
Діловий туризм і освітній туризм	Поїздки ділового сегменту за межі місця мешкання з метою зміцнення партнерських взаємовідносин, виконання завдань, поставлених компанією перед співробітником, для отримання нової інформації, що стосується місця роботи. Освітня діяльність, наприклад, вивчення іноземної мови, навчання у ЗВО у поєднанні із відпочинком і т.д.
Подієвий туризм	Організація різних подій, заходів, що є центром тяжіння для туристів.
Культурно-пізнавальний туризм	Збагачення новими знаннями, культурого, історією.
Лікувально-оздоровчий туризм	Відвідування міст, країн з метою відновлення здоров'я і сил, лікування, профілактики захворювань.
Шопінг-туризм	Поїздка в інше місто/країну з метою придбання товарів і послуг, які з якої-небудь причини недоступні туристу в місці його постійного перебування.

Отже, міський туризм необхідно розглядати як складну соціально-економічну категорію, інтегруючи в собі елементи і напрями різних видів туристської діяльності і що відображає цільові установки міської подорожі.

Література:

1. Global Reporton City Tourism – Cities 2012 Project. AM Reportnesix. Madrid, 2012. 53 p.
2. Тищенко О.Л., Параніна А.П. Міський туризм як ефективний інструмент розвитку туристичного потенціалу України. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 421 с. С. 80-81.
3. Dictionary of Travel. Tourism and Hospitality / Ed. S. Medlik. – London: Butterworth-HeinemannEtd. 1993. P. 43. URL: www.mu.edu.et/iphc/images/Tourism/Dictionary_of_Travel_Tourism_Hospitality.pdf (date of application: 29.02.2024).
4. Hartmut L. Diercke Wörterbuch Allgemeine Geographie. 55 Munchen: Braunschweig, 1997. 125 p.
5. Гаталяк О., Ганич О. Теоретичні підходи до визначення поняття туризму в містах. *Географія. Економіка і туризм: національний та міжнародний досвід*. Матеріали XI наукової конференції з міжнародною участю. Львів, 2017. С. 50-55.

ДІЛОВИЙ ТУРИЗМ ТА СУЧАСНІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

- Харчевнікова А.С.**, кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2571-8612>
- Грібінник А.В.**, аспірант,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0266-3006>
- Федорова А.А.**, здобувач вищої освіти,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Бізнес-туризм – це сектор галузі туризму, який зосереджений на подорожах, пов'язаних зі здійсненням бізнес-цілей, таких як участь у конференціях, зустрічах, виставках, переговорах та інших подіях. Сьогодні діловий туризм є одним із найперспективніших напрямів сучасного туризму. Цей вид туризму відіграє значну роль у розвитку економіки та міжнародних відносин, маючи низку переваг та характеризується підвищеними вимогами до наявних ресурсів, інфраструктури транспорту та зв'язку.

Ділові подорожі, або як їх ще називають МІСЕ-туризм, вважаються одним із найприбутковіших для організаторів видів